

ภาพชีวิตครอบครัวตามการสร้างความเป็นจริงทางสังคมของสื่อภาพยนตร์

ภาพยนตร์นั้นมิใช่ความเป็นจริง ภาพยนตร์เป็นเพียงมายากลที่นำเอาส่วนผสมของบางสิ่งบางอย่างที่เป็น “ความเป็นจริง” เช่น ตัวคนจริง ๆ ภาษาพูดจริง ๆ ฯลฯ มาประสมกับบางสิ่งบางอย่างที่ไม่เป็นจริง เช่น คำโครงเรื่อง การล่อยหน้าล่อยตา ของตัวนางผู้ร้าย ฯลฯ แต่ในท้ายที่สุดแล้วสิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการก็คือ ในช่วงระยะเวลาที่เรานั่งดูอยู่นั้น ภาพยนตร์จะชักชวนให้เราเชื่ออยู่เสมอว่า สิ่งปรากฏต่อหน้าสายตาของเรานั้นเป็นความจริงไปเสียหมดทุกอย่าง (กาญจนา แก้วเทพ, 2535 : 13)

วิธีการที่ภาพยนตร์ชักชวนให้เราเชื่อว่าสิ่งที่ปรากฏต่อสายตาเรานั้นเป็นความจริงก็คือ ลักษณะของการสร้างความเป็นจริงทางสังคมของสื่อมวลชน ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่ว่าโลกแห่งความหมายหรือความรู้ในส่วนที่เราอยู่นั้น ได้มาจากการรับรู้เพียงบางส่วนจากโลกแห่งความเป็นจริง และไม่เฉพาะแต่เพียงบางส่วนเล็กๆของโลกแห่งความเป็นจริงที่เราเห็นนี้เท่านั้นที่ทำให้เราหลงเชื่อไปว่าสิ่งที่เรารับรู้คือโลกแห่งความเป็นจริงทั้งหมด ในโลกแห่งความหมายนี้ยังถูกปรุงแต่งด้วยมิติต่าง ๆ เพื่อชักชวนหรือปลุกฝังให้ผู้รับสารรับรู้ว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นจริง เป็นสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับระเบียบสังคม

ตามแนวคิดของเกิร์บเนอร์ (Gerbner) สื่อมวลชนปลุกฝังหรือสร้างภาพความเป็นจริงในสังคมให้อยู่ในโลกทัศน์ของผู้รับสาร โดยการเสนอภาพที่เป็นมิติซึ่งในเนื้อหาเหล่านั้นจะประกอบไปด้วยความหมายที่เห็นชัดเจน ความหมายแฝง และรูปแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Patterns) ดังนั้นในการวิเคราะห์เนื้อหาจึงทำการศึกษาใน 3 มิติคือ (จรินทร์ เลิศจิระประเสริฐ, 2535 : 11)

1. The existence of priorities หมายถึงสิ่งที่สื่อมวลชนให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก
2. The existence of value หมายถึง สื่อมวลชนบอกผู้รับถึงสิ่งที่ควรเป็นคุณค่า
3. The existence of relationship หมายถึง สื่อมวลชนเสนอว่าอะไรสัมพันธ์กับอะไร

จากหลักการหรือแนวคิดการสร้างความเป็นจริงทางสังคมของสื่อมวลชนดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงนำมากำหนดเป็นประเด็นคำถามเพื่อการวิเคราะห์ โดยมีข้อมูลความเป็นจริงบางส่วนของสังคมจากงานค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์ในการอ้างอิง และอธิบายเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับสภาพชีวิตครอบครัวไทยตามการสร้างความเป็นจริงทางสังคมของสื่อภาพยนตร์

จากการศึกษาของผู้วิจัย พบว่าภาพยนตร์มีวิธีการสร้างความเป็นจริงเพื่อบอกกับผู้ชมอย่างเป็นระบบ หรือเป็นมิติตามแนวคิดของเจิบเนอร์ (Gerbner) ในกรณีของสภาพชีวิตของครอบครัวที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยแต่ละเรื่องก็เช่นเดียวกันคือ ก่อนที่ภาพยนตร์จะสรุปหรือบอกว่าอะไรคือสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตครอบครัวในสังคมไทยปัจจุบัน อะไรคือสิ่งที่จะทำให้ชีวิตครอบครัวแตกสลายหรือดำเนินต่อไปได้ ภาพยนตร์ค่อย ๆ เปิดเผยถึงสิ่งที่ต้องการจะบอกด้วยการสร้างภาพจากองค์ประกอบสำคัญของครอบครัว ซึ่งก็คือบทบาทของสมาชิกที่ดำรงสถานภาพแตกต่างกันในแต่ละครอบครัวนั่นเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์โดยเริ่มต้นด้วยสิ่งที่ภาพยนตร์กำหนดให้สมาชิกควรและไม่ควรแสดงบทบาทในลักษณะใดบ้าง ก่อนจะเชื่อมโยงไปถึงภาพครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปในภาพยนตร์ไทย และบทสรุปของภาพยนตร์ว่าอะไรคือสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตครอบครัวไทย และการสร้างภาพต่างๆ เหล่านี้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพครอบครัวในสังคมไทยปัจจุบันหรือไม่อย่างไร

- อะไรเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับครอบครัวหรือสมาชิกในครอบครัวไทยตามมาตรฐานของสังคม

ในทุกๆ วัฒนธรรมจะมีทฤษฎีแห่งความเป็นจริงที่แน่นอนอยู่ชุดหนึ่ง ในช่วงระยะเวลา ๑ หนึ่ง ทฤษฎีนี้จะเป็นไม้บรรทัดจัดวางปรากฏการณ์ทุกอย่างในสังคมว่าอะไรดี/อะไรเลว อะไรถูก/อะไรผิด ใครคือเขา/ใครคือเรา เช่น ผู้หญิงที่มีสัญชาติญาณแห่งความเป็นแม่เป็นผู้หญิงที่ดี ผู้ชายที่ชอบทำงานบ้านไม่น่าจะเป็นผู้ชาย ฯลฯ หลักเกณฑ์ที่เป็นไม้บรรทัดวัดความเป็นจริงเหล่านี้ทำงานอยู่ตลอดเวลา แต่อาจทำงานอยู่เบื้องหลังทำให้เรามองไม่เห็น แม้กระนั้นเราก็สามารถอ่านออกได้ระหว่างบรรทัด (กาญจนา แก้วเทพ, 2535: 13)

ในสถาบันครอบครัวก็เช่นเดียวกัน ตามความเชื่อหรือวัฒนธรรมไทยนั้นได้จัดวางให้สมาชิกในครอบครัวในแต่ละสถานภาพได้แสดงบทบาทที่แตกต่างกันไปดังลักษณะของครอบครัวไทยในอดีตที่ได้อธิบายไว้แล้ว ส่วนความต้องการหรือความคาดหวังจริง ๆ ของสมาชิกในครอบครัว ที่ปรารถนาจะให้สมาชิกแต่ละคนได้แสดงบทบาทในลักษณะใดบ้างนั้นสามารถแสดงผลได้จากงานวิจัยที่นำมาอ้างอิงดังนี้

จากการวิจัยเรื่อง พ่อในสังคมไทย (คณะผู้วิจัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2526 : 132-140) จากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย พ่อ 184 คน แม่ 102 คน และลูก 88 คน รวม 374 คน พวจะสรุปบทบาทที่ดีของพ่อหรือสามี ได้ตามลำดับดังนี้

ก. การเป็นพ่อที่ดีของลูก

1. ให้ความรักและความอบอุ่นแก่ลูก
2. แนะนำอบรมให้ลูกประพฤติดี
3. ให้การศึกษาแก่บุตรอย่างดี
- ข. การเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดี
 1. เป็นผู้นำที่ดี
 2. มีความรับผิดชอบในครอบครัว
- ค. การเป็นบุคคลตัวอย่างแก่สมาชิกในครอบครัว
 1. มีความประพฤติเป็นตัวอย่างที่ดีของครอบครัว
 2. ขยันทำงานเป็นตัวอย่างที่ดีของครอบครัว
 3. การไม่มัวสุมในอบายมุข
- ง. การเป็นสามีที่ดี
 1. มีภรรยาคนเดียว
 2. การปฏิบัติหน้าที่สามี
- จ. การเป็นพลเมืองดีของสังคม
 1. มีหลักธรรมประจำใจ
 2. เสียสละเพื่อส่วนรวม

แนวปฏิบัติสำหรับภรรยา ซึ่งได้ข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์พ่อ แม่ 84 คู่ และพ่อตัวอย่าง 100 คน สรุปได้เป็น 3 ประการ

1. แนวทางการปฏิบัติของภรรยาที่ดี จากคำถามในการสัมภาษณ์พ่อที่ว่าพ่อบ้านสุขใจเมื่อภรรยาปฏิบัติตนอย่างไร และข้อคำถาม ซึ่งถามภรรยาว่าแม่บ้านจะเอาใจพ่อบ้านให้มีความสุขควรปฏิบัติอย่างไร จากคำตอบสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ทำหน้าที่แม่บ้านที่ดี
2. เป็นแม่ที่ดีของลูก
3. เอาใจใส่ปรนนิบัติสามีบ้าง
4. เป็นที่ปรึกษาอบรมสั่งสอนลูก
5. ดูแลตกแต่งบ้านให้สะอาดสวยงาม
6. อย่าจู้จี้ในเรื่องส่วนตัวของพ่อ
7. เป็นเพื่อนในยามทุกข์ยาก
8. รู้จักประหยัด ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
9. ยกย่องให้เกียรติสามี
10. มีความเข้าใจสามีและบุตร
11. ช่วยหารายได้แก่ครอบครัว

2. การอดทนอดกลั้นเพื่อความสุขในครอบครัว
 3. คติพจน์สำหรับผู้เป็นภรรยาหรือกำลังจะเป็นภรรยา ซึ่งรวบรวมได้จากคำตอบของ ภรรยาพ่อตัวอย่าง 18 คน และภรรยาพ่อทั่วไป 84 คน รวมเป็นแนวคิดจากภรรยา 102 คน สรุปเป็นข้อปฏิบัติจากความเห็นของผู้เป็นภรรยาเองที่คิดว่า ภรรยาที่ดีควรปฏิบัติดังนี้

1. มีความซื่อสัตย์ต่อสามี
2. เป็นแม่บ้านที่ดีไม่จู้จี้ขี้บ่น
3. เอาใจใส่ปรนนิบัติสามี
4. จัดงานภายในบ้านให้เรียบร้อย
5. ขยันหมั่นเพียรอดทน
6. ทำใจให้สงบเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น
7. ให้ความเคารพไม่นินทาสามี
8. มีความเข้าใจกันมีเหตุผลต่อกัน
9. รักลูกให้ความอบอุ่นแก่ลูก
10. อย่าทำตัวเป็นช้างเท้าหน้า

การปฏิบัติของลูกที่จะทำให้พ่อแม่มีความสุขใจ ตามความคิดเห็นของพ่อผู้ให้สัมภาษณ์

185 คน

1. ประพฤติตนให้เป็นที่รักของพ่อแม่ มีปัญหาปรึกษาพ่อแม่
2. เชื่อฟังให้ความเคารพพ่อแม่อย่างมีเหตุผล ไม่ได้เถียงพ่อแม่
3. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเพื่ออนาคต
4. ประพฤติตนเป็นคนดี ไม่ดื้อไม่เกเร ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข
5. ไม่มีวามสุขสบายมุข ละเว้นสิ่งเสพติด ไม่เที่ยวเตร่มากเกินไป
6. ช่วยเหลือตนเองได้ มีความคิดก้าวหน้าอยู่เสมอ
7. รับผิดชอบในหน้าที่ตัวเอง ไม่เกียจคร้าน เหลวไหล
8. มีความขยัน หมั่นเพียร ประหยัด ซื่อสัตย์
9. มีความกตัญญูต่อ พ่อ แม่ และผู้มีพระคุณ
10. ดูแล และให้ความสนใจ พ่อ แม่บ้าง
11. ช่วยเหลือการงานในบ้าน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
12. ทำงานอาชีพสุจริตมีชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูล

จากงานวิจัยดังกล่าวพบว่า ความต้องการส่วนมากของสมาชิกในครอบครัวในสังคมไทยยังคงเป็นไปตามลักษณะของครอบครัวในอดีตไม่ว่าจะเป็นการมอบอำนาจให้แก่พ่อหรือสามี ให้เป็นผู้นำที่ดีของครอบครัว ความคาดหวังที่ให้แม่หรือภรรยาทำหน้าที่แม่บ้านที่ดีเป็นอันดับแรก

และมีความอดทนอดกลั้นเพื่อครอบครัว หรือแม้แต่ความคิดเห็นของฝ่ายภรรยาเองที่คิดว่าไม่ควรทำตนเป็นช้างเท้าหน้า ความต้องการที่จะให้ลูกเชื่อฟังและปฏิบัติตามความปรารถนา หรือคำแนะนำของพ่อแม่ เป็นต้น แต่ถึงกระนั้นก็มีคำตอบซึ่งน่าจะมาจากการเปลี่ยนแปลงภายในสังคมแทรกเข้ามาบ้างในหัวข้อเรื่องแนวทางการปฏิบัติของภรรยาที่ดีประการหนึ่ง คือ ช่วยหารายได้แก่ครอบครัว แต่ก็อยู่ในความต้องการลำดับท้ายๆ ที่ไม่ถูกหยิบยกขึ้นมาว่าเป็นสิ่งสำคัญนัก

ในส่วนของภาพยนตร์นั้น มีการกำหนดให้สมาชิกครอบครัวในแต่ละสถานภาพคือพ่อหรือสามี แม่หรือภรรยา ลูก หลาน และญาติพี่น้อง แสดงบทบาทต่าง ๆ กันไปโดยทำการคัดเลือกให้ผู้ชมเห็นว่ามียบทบาทอะไรบ้าง และบทบาทใดเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับครอบครัวไทย บทบาทใดที่ไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ด้วยการแยกแยะให้เห็นถึงผลดีผลเสีย เพื่อชี้แนะผู้ชมและแสดงทัศนะของภาพยนตร์เอง ตามที่ปรากฏดังนี้

ตารางแสดงบทบาทของพ่อหรือสามีกับผลที่ภาพยนตร์นำเสนอจากการแสดงบทบาทเหล่านั้น

<u>บทบาทที่แสดงให้เห็นถึงผลร้าย</u> - พ่อเล่นการพนัน - พ่อเป็นตัวอย่างไม่ดีแก่ลูก	<u>ผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง</u> - ถูกไล่ออกจากงาน - ถูกตำรวจจับ	<u>ผลที่เกิดกับสมาชิกในครอบครัว</u> - ลูกถูกกล่าวหาว่าเป็นตัวช่วย - ขาดผู้นำในการหาเลี้ยงครอบครัว และแม่ต้องทำหน้าที่แทน - แม่ต้องไปประกันตัวที่โรงพัก - ทั้งแม่และลูกต้องเป็นทุกข์จาก การกระทำของพ่อ
- พ่อละทิ้งภรรยาและลูกไปมี ครอบครัวใหม่	- เสียใจและเป็นทุกข์เมื่อ ลูกและเมียเดิมไม่ยอมรับ ให้เป็นผู้นำครอบครัว	- แม่ต้องเป็นผู้เลี้ยงดูลูกตามลำพัง - ลูกเกลียดชังพ่อที่ไม่เคยมอบความ รักและใกล้ชิดลูกมาก่อน
- สามีแอบมีความสัมพันธ์ ฉันทู้สาวกับผู้หญิงอื่น	- หวาดระแวงว่าภรรยาจะรู้ความจริง - ต้องพยายามหลีกเลี่ยงที่จะรับ ผิดชอบลูกที่เกิดจากหญิงอื่น - ต้องปกป้องลูกและภรรยาจากความ แค้นของหญิงที่เขามีความสัมพันธ์ด้วย - ต้องออกจากบ้านเมื่อภรรยา รู้ความจริง	- ภรรยาและลูกถูกกลั่นแกล้งจาก หญิงที่สามีมีความสัมพันธ์ด้วย - ภรรยาเสียใจในการกระทำของสามี - ภรรยาและลูกต้องอยู่กันตามลำพัง หลังจากสามีออกจากบ้านไป และ เป็นเหตุให้ภรรยาได้รับบาดเจ็บ

<u>บทบาทที่แสดงให้เห็นถึงผลร้าย</u>	<u>ผลที่เกิดกับตนเอง</u>	<u>ผลที่เกิดกับสมาชิกในครอบครัว</u>
-สามีนำผู้หญิงอื่นเข้ามานอนในบ้าน	-ต้องสูญเสียภรรยาที่ตนรัก	-ภรรยาต้องเป็นทุกข์และหนีออกจากบ้าน -ลูกขาดแม่คอยเลี้ยงดูเอาใจใส่และ น้องภรรยาต้องทำหน้าที่แทน
-สามียกย่องหญิงอื่นให้เป็นภรรยา และนำเข้ามาอยู่ร่วมในบ้านเดียวกัน	-ต้องคอยเป็นผู้ห้ามปรามการ ทะเลาะของเมียน้อยกับเมียหลวง -ต้องเป็นทุกข์เมื่อเมียน้อยมีความ สัมพันธ์กับชายอื่น -ทำให้ต้องบาดหมางกับภรรยา	-ภรรยาต้องหนีไป -ทำให้ภรรยาต้องพบอันตรายจากการ ปองร้ายของเมียน้อย -ทำให้ภรรยารู้สึกเป็นทุกข์
-สามีที่ไม่พยายามอธิบายหรือปรับ ความเข้าใจกับภรรยาเมื่อครอบครัว มีปัญหาเล็กน้อยเกิดขึ้น	-ต้องเป็นทุกข์เพราะสูญเสียภรรยา ที่รักไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง	-ด้วยความเข้าใจผิดของภรรยาทำให้ ต้องหนีออกจากบ้านพร้อมลูกในท้อง

<u>บทบาทที่แสดงให้เห็นถึงผลในด้านดี</u> -พ่อเอาใจใส่ลูก	<u>ผลที่เกิดกับตนเอง</u> -พ่อมีความสุขที่ได้แสดงบทบาทในการรับผิดชอบในตัวลูก	<u>ผลที่เกิดกับสมาชิกในครอบครัว</u> -ทำให้แม่และลูกมีความสุข
-พ่อขอคำมั่นสัญญาจากลูกว่าจะไม่ทำสิ่งที่ไม่สมควรอีก	-พ่อเชื่อมั่นในความประพฤติที่ถูกต้องของลูก	-ลูกมั่นใจว่าจะไม่กระทำผิดต่อสัญญานั้น
-พ่อปฏิเสธที่จะให้สิ่งที่ไม่เหมาะสม กับลูก		-ลูกประท้วงพ่อในตอนแรก แต่ก็รักและเข้าใจพ่อมากขึ้น
-สามีออกตามหาภรรยาที่หนีหายไปจากครอบครัว	-ต้องสูญเสียทรัพย์สิน แต่ในเวลาต่อมาก็ได้ภรรยากลับคืนมา	-น้องภรรยาต้องดูแลบ้านและพี่เขย รวมทั้งเลี้ยงลูกแทนภรรยา
-สามีดูแลภรรยาขณะป่วย	-เกิดความสุขใจที่ได้ดูแลคนที่ตนรักและได้ทำหน้าที่ของสามีที่ควรมีต่อภรรยา	-ภรรยารู้สึกเป็นสุขและพึงพอใจ

บทบาทของแม่หรือภรรยา กับผลที่ภาพยนตร์นำเสนอจากการแสดงบทบาทเหล่านั้น

<p><u>บทบาทที่แสดงให้เห็นถึงผลในด้านดี</u></p>	<p><u>ผลที่เกิดแก่ตนเอง</u></p>	<p><u>ผลที่เกิดแก่สมาชิกในครอบครัว</u></p>
<p>-แม่ทำงานหาเลี้ยงครอบครัว</p>	<p>-รู้สึกยินดีที่ได้ทำงาน เพื่อเลี้ยงดูและตอบสนอง ความต้องการของลูก</p>	<p>-ทำให้ครอบครัวดำรงอยู่ต่อไปได้ โดยมีแม่เป็นผู้หาเลี้ยง</p>
<p>-แม่แสดงความรัก ความเอาใจใส่ลูก</p>	<p>-มีความสุขและพึงพอใจที่ได้แสดง บทบาทของแม่ที่พึงมีต่อลูก</p>	<p>-ลูกเกิดความอบอุ่นที่ได้รับความรักจากแม่</p>
<p>-พยายามเชื่อมความสัมพันธ์อันดี ระหว่างพ่อกับลูก</p>	<p>-พึงพอใจที่ได้ช่วยทำให้ พ่อลูกมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน</p>	<p>-มีทั้งลูกที่เริ่มเข้าใจในความรักขอ พ่อแต่ก็ยังคงดื้อรั้นอยู่ และลูกที่ยังไม่ เข้าใจในความรักของพ่อ</p>
<p>-ดูแลสามีในขณะที่ป่วย</p>	<p>-มีความสุขและพึงพอใจ ที่ได้แสดงบทบาทของภรรยา</p>	<p>-สามีได้รับการตอบสนองทางด้าน จิตใจจากภรรยา</p>

<p><u>บทบาทที่แสดงให้เห็นถึงผลไม่ดี</u></p> <p>-ภรรยาที่หนีออกมาจากบ้านของสามี เมื่อเขานำผู้หญิงอื่นเข้ามานอนในบ้าน</p>	<p><u>ผลที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง</u></p> <p>-เป็นทุกข์</p>	<p><u>ผลที่เกิดแก่สมาชิกในครอบครัว</u></p> <p>-ลูกถูกทิ้งให้อยู่กับพ่อและน้องสาวของภรรยา</p>
<p>-ภรรยาที่หนีออกมาเพราะอยากเป็นดารา</p>	<p>-ถูกหลอกลวงไปเป็นโสเภณี</p>	<p>-สามีและลูกถูกทอดทิ้ง -น้องภรรยาต้องรับภาระในการดูบ้าน พี่ชายและลูก</p>
<p>-ภรรยาที่แนะนำให้สามีนำเมียน้อย เข้ามาอยู่ในบ้าน</p>	<p>-ต้องทะเลาะกับเมียน้อย เพราะความหึงหวง -ต้องบาดหมางกับสามีเพราะเรื่องของเมียน้อย และในที่สุดต้องหนีออกมาจากบ้าน -ได้รับค่ายกขังจากสามี</p>	<p>-ทำให้สามีพึงพอใจเมื่อเธออนุญาตให้นำเมียน้อย เข้ามาอยู่ในบ้าน</p>
<p>-ภรรยาที่หนีออกมาจากบ้านเพราะคิดว่าสามีมี ความสัมพันธ์ฉันท์คู่สาวกับหญิงอื่น</p>	<p>-เกิดความทุกข์ เพราะตนยังรักสามีอยู่</p>	<p>-สร้างความเป็นห่วงเป็นใยให้กับพ่อแม่โดยเฉพาะ สามีต้องออกตามหาภรรยา</p>
<p>-ภรรยาที่หนีออกมาใช้ชีวิตกับชายอื่นโดย ยังไม่ได้หย่าขาดจากสามี</p>	<p>-ถูกสามีเดิมกล่าวหาว่ามีชู้และไม่รับผิดชอบลูก -ถูกแม่ตำหนิว่าทำให้เสื่อมเสียมาถึงผู้เป็นแม่ -ครอบครัวใหม่ต้องประสบกับความล้มเหลว เพราะความหลอกลวงของสามีใหม่และทำให้ ต้องแท้ลูก</p>	<p>-ลูกขาดผู้ดูแลทำให้น้องภรรยาเข้ามามีบทบาทใน การเลี้ยงดูลูก</p>

ตารางแสดงบทบาทของลูกหลานที่มีต่อพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ กับผลที่ภาพยนตร์นำเสนอจากการแสดงบทบาทเหล่านั้น

<p><u>บทบาทที่แสดงให้เห็นผลร้าย</u></p> <p>-ลูกชายคัดค้านคำสั่งของพ่อด้วยการไม่แต่งงานกับผู้หญิงที่พ่อเลือกให้และไม่ทำงานในบริษัทของพ่อ</p>	<p><u>ผลที่เกิดกับตนเอง</u></p> <p>-ลูกต้องถูกพ่อไล่ออกจากบ้าน</p>	<p><u>ผลที่เกิดกับสมาชิกในครอบครัว</u></p> <p>-พ่อโกรธที่ลูกขัดคำสั่งจึงไล่ออกจากบ้าน แต่พ่อก็รู้สึกเสียใจที่ต้องสูญเสียลูกไป</p>
<p>-ลูกสาวไม่เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของแม่ ที่ให้ใช้ความอดทนในการแก้ปัญหาครอบครัวเพื่อลูก</p>	<p>-ครอบครัวใหม่ล้มเหลว ตนเองถูกแม่ และน้องตำหนิ ถูกสามีเดิมกล่าวหาว่ามีชู้</p>	<p>-สามีเดิมได้รับการขอหย่าและลูกต้องอยู่ในความดูแลของน้องสาว</p>
<p>-ลูกชายไม่เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของแม่ยาย ที่ให้ประพฤติตัวดีขึ้นเพื่อพิสูจน์ให้ภรรยาเห็น</p>	<p>-ต้องสูญเสียภรรยาไป</p>	<p>-ลูกต้องสูญเสียแม่ และไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อ</p>
<p>-ลูกชายไม่เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของแม่ ที่ให้ปรับความเข้าใจกับภรรยา</p>	<p>-ต้องสูญเสียภรรยาที่ตนรักไป ด้วยความทุกข์</p>	<p>-ทำให้ภรรยาหนีออกจากบ้านด้วยความเข้าใจผิด</p>
<p>-ลูกชายประท้วงพ่อแม่ด้วยการไม่กินข้าว ไม่พูดด้วย เพื่อให้พ่อซื้อมอเตอร์ไซด์ให้</p>	<p>-ถูกพ่อตบหน้าด้วยความโกรธจนตนเองรู้สึกเสียใจ</p>	<p>-พ่อแม่ไม่สบายใจในพฤติกรรมของลูก</p>
<p>-หลานสาวหนีออกจากบ้านเพราะถูกคุณยายดูต่ำด้วยความไม่เข้าใจ</p>	<p>-ถูกคุณยายตำหนิและต้องกลับมาอยู่กับคุณยายอีก</p>	<p>-ทำให้คุณยาย พ่อและแม่เสียใจ</p>
<p>-หลานสาวหยิบเงินนำมาใช้โดยไม่ขออนุญาต ละเลงสีบนหน้าและเปิดวิทยุเสียงดังขณะนอนหลับ</p>	<p>-ถูกน้ำดูและกล่าวหาว่าเป็นขโมย จนรู้สึกไม่พอใจและพยายามต่อต้านการทำโทษของน้ำ</p>	<p>-น้ำรู้สึกโกรธจนตำหนิและพยายามทำโทษหลานอีกทั้งรู้สึกไม่พอใจที่จะต้องอยู่ร่วมกับหลาน</p>

<p align="center"><u>บทบาทที่แสดงให้เห็นถึงผลดี</u></p>	<p align="center"><u>ผลที่เกิดกับตนเอง</u></p>	<p align="center"><u>ผลที่เกิดกับสมาชิกในครอบครัว</u></p>
<p>- ลูกแสดงความไม่พอใจด้วยการร้องไห้ทุกครั้งทีพ่อสูบบุหรี่ในบ้าน</p>	<p>- ลูกได้รับความเอาใจใส่จากพ่อมากขึ้น</p>	<p>- พ่อต้องเลิกสูบบุหรี่</p>
<p>- ลูกพาครอบครัวกลับไปอยู่ร่วมกับพ่อและญาติๆ อีกตามคำขอของพ่อ</p>	<p>- ลูกรู้สึกอบอุ่นและมั่นคงที่ได้กลับมาอยู่ร่วมกับพ่อและญาติ ๆ</p>	<p>- พ่อมีความสุขที่ลูกพาครอบครัวมาอยู่รวมด้วย ส่วนมารยาของลูกก็แสดงความพึงใจที่สามัคคีดีใจพาครอบครัวกลับมาอยู่ร่วมกับพ่อและญาติ ๆ</p>
<p>- ลูกให้คำมั่นสัญญาต่อพ่อแม่ว่าจะไม่ประพฤติสิ่งที่ไม่เหมาะสม (การขับรถแข่ง) อีก</p>	<p>- ลูกรู้สึกพึงพอใจที่พ่อแม่ให้โอกาสในการปรับปรุงตัวให้ดีขึ้น</p>	<p>- พ่อแม่รู้สึกสบายใจที่ลูกให้คำมั่นสัญญาว่าจะไม่กระทำการที่ไม่เหมาะสมอีก</p>
<p>- ลูกเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของพ่อและแม่ทุกประการ</p>	<p>- แม่ลูกจะรู้สึกเป็นทุกข์เพราะต้องถูกส่งไปอยู่กับญาติแต่ในที่สุดก็ได้กลับมาอยู่กับครอบครัวและได้รับความรักจากพ่อแม่</p>	<p>- พ่อเกิดความรู้สึกที่ดีต่อลูกขึ้นมาบ้าง แม่ในช่วงแรกจะรังเกียจลูก</p>
<p>- หลานขอบคุณหน้าที่ช่วยดูแลเอาใจใส่เธอในขณะป่วย</p>	<p>- ได้รับความรักความเอ็นดูจากน้ามากขึ้น</p>	<p>- น้าเริ่มมองหลานในแง่ดีและยินดีที่จะเลี้ยงดูหลานมากขึ้น</p>

จากตารางแสดงบทบาทของพ่อหรือสามีกับผลที่ภาพยนตร์นำเสนอ นั้นพบว่า มีความสอดคล้องกับความคาดหวังในผลการวิจัยด้านบทบาทของพ่อ หรือสามีที่พึงปรารถนาในสังคมไทย โดยภาพยนตร์ได้แยกแยะการนำเสนอบทบาทออกเป็นสองส่วนคือ บทบาทที่แสดงให้เห็นถึงผลร้ายทั้งต่อตนเองและสมาชิกในครอบครัว กับบทบาทที่แสดงให้เห็นถึงผลดีทั้งต่อตนเองและสมาชิกในครอบครัว เพื่อสร้างความเป็นจริงและชี้แนะว่าบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในครอบครัวควรจะเป็นเช่นใด และไม่ควรเป็นเช่นใดบ้าง

บทบาทส่วนใหญ่ในภาพยนตร์ไทยที่พบว่านำผลร้ายมาสู่ตนเองและครอบครัวคือความไม่ซื่อสัตย์ของสามีซึ่งเป็นบทบาทที่ตรงข้ามกับผลในด้านดีคือ การแสดงความเอาใจใส่ภรรยา การแสดงความรักและเอาใจใส่ลูกอย่างเหมาะสม

การสร้างภาพของภาพยนตร์เพื่อชักชวนให้ผู้ชมได้เห็นภาพชัดเจน และคล้อยตามมากยิ่งขึ้นคือการแสดงผลกับสมาชิกผู้บริสุทธิ์ซึ่งก็คือลูก ไม่ว่าจะบทบาทนั้นจะมีผลดีหรือร้ายก็ตาม ภาพยนตร์มักจะทำให้ลูกหลานเป็นผู้ที่ได้รับผลจากการแสดงบทบาทนั้นไม่ทางตรงก็ทางอ้อมเสมอ ครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก นั้น เกือบทุกครอบครัวที่ภาพยนตร์สร้างภาพให้เห็นว่า ขณะที่สามีภรรยากำลังมีความขัดแย้งกันนั้น ผู้ที่มีส่วนเข้ามารับรู้ถึงความสัมพันธ์อันร้ายกาจนั้นด้วยก็คือลูก ไม่ว่าจะป็นภาพของลูกที่แอบฟังพ่อกับแม่ทะเลาะกันด้วยความตกใจกลัว ภาพของลูกที่ได้ยินพ่อกับแม่ทะเลาะกันด้วยความเศร้าเสียใจ ภาพของลูกที่ยืนฟังพ่อกับแม่โต้เถียงกันด้วยความไม่เข้าใจ ภาพเหล่านี้ล้วนถูกสร้างขึ้นเพื่อแสดงผลร้ายที่เกิดขึ้นกับลูกเมื่อผู้นำครอบครัวประพฤติไม่เหมาะสม

ส่วนบทบาทของแม่หรือภรรยา นั้น ภาพยนตร์ยังคงสร้างภาพให้มีความสอดคล้องกับทัศนคติส่วนใหญ่ของสามีภรรยาเอง โดยมีภรรยาโหดแม่หรือภรรยาที่หนีออกจากบ้านเนื่องจากไม่มีความอดทนอดกลั้น (ต่อความประพฤติที่ไม่ดีของสามี) โดยเฉพาะอย่างยิ่งภรรยาที่หนีออกไปแล้วมีความสัมพันธ์ฉันท์ชู้สาวกับชายอื่น แม่หรือภรรยาที่แสดงพฤติกรรมดังกล่าวนั้น นอกจากตนเองจะต้องพบกับความทุกข์แล้ว สมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัวก็ต้องเดือนร้อนไปกับการกระทำของตนด้วยโดยเฉพาะลูก ซึ่งแม่มีบทบาทโดยตรงที่จะต้องเป็นผู้เลี้ยงดู ดังนั้นภาพยนตร์จึงบอกว่าแม่หรือภรรยาควรจะต้องอยู่ที่บ้าน ไม่ว่าจะมมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้นก็ตามแม่สามีจะเป็นฝ่ายผิดหรือเป็นผู้ก่อปัญหา แต่ด้วยสถานการณ์ของการเป็นแม่หรือภรรยา นั้นจะต้องอยู่ที่บ้านเพื่อดูแลสามีและลูก เมื่อใดก็ตามที่แม่หรือภรรยาใช้วิธีการแก้ปัญหาหรือหนีปัญหาด้วยการออกจากบ้าน ซึ่งภาพยนตร์ส่วนใหญ่ก็นำเสนอให้ภรรยาแก้ปัญหาด้วยวิธีนี้ สถานการณ์ที่จะต้องพบก็คือการถูกลอกกลวง (น้องเมีย) โดยเฉพาะการออกจากบ้าน แล้วไปมีความสัมพันธ์ฉันท์ชู้สาวกับชายอื่น

โดยมิได้หย่าขาดจากสามีเดิม ทั้งที่เธอเสนอความต้องการนั้นกับสามีแล้วแต่ได้รับการปฏิเสธ ภรรยาจะถูกกล่าวหาว่ามีชู้ ถูกญาติ ๆ ตำหนิ ถูกคนรอบข้างนินทา ถูกสามีใหม่หลอกหลวง สูญเสียลูกในครรภ์ (หัวใจห้องที่ 5) ขณะที่บทลงโทษของพ่อหรือสามีคือการสูญเสียภรรยาไปเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น! แสดงว่าแม่หรือภรรยาต้องเป็นฝ่ายที่เคร่งคัดต่อบทบาทมากกว่าพ่อหรือสามี

นอกจากนั้น ภาพยนตร์ยังมีการปรามภรรยาที่คิดวางแผนกำจัดเมียช้อยให้ออกไปจากชีวิตของสามีอีกด้วย เพื่อที่จะบอกว่าเป็นบทบาทหรือพฤติกรรมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ เพราะในระหว่างที่เมียหลวงกำลังดำเนินการกำจัดเมียช้อย (ด้วยคำพูดถากถาง และแสดงความเป็นเจ้าของสามีที่ถูกต้องตามกฎหมาย) นั้น ผู้ที่ได้รับผลกระทบในทางร้ายตอบกลับมาอย่างสม่ำเสมอก็คือเมียหลวงนั่นเอง ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายทางวาจา การถูกดูแคลนว่าไม่มีความสามารถเหนี่ยวรั้งสามีไว้ได้ กระทั่งการทำร้ายทางร่างกาย แม้ในที่สุดสามีจะยุติความสัมพันธ์กับเมียช้อย แต่ภาพยนตร์ก็แสดงให้เห็นว่าสาเหตุของการยุตินั้นมิได้มาจากแผนการหรือความดีของเมียหลวง แต่เกิดจากความผิดพลาดของเมียช้อยเองที่ทำให้สามีพบความจริงว่าเธอมีความสัมพันธ์กับชายอื่น (สงครามเมีย)

จากสถานการณ์ดังกล่าว บทบาทที่เหมาะสมสำหรับแม่หรือภรรยาตามที่ภาพยนตร์สร้างขึ้นจึงเป็นภาพของภรรยาที่ไม่ควรก้าวล่วงพฤติกรรมของสามี และทำให้สงบ มีความอดทนอดกลั้นเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น โดยไม่ละทิ้งบ้านหรือสามีและลูกไปอย่างเด็ดขาด ซึ่งบทบาททั้งหลายที่กล่าวมานั้น ไม่ว่าจะ เป็นของพ่อหรือสามี แม่หรือภรณาก็ล้วนแล้วแต่เป็นบทบาทของสมาชิกในครอบครัวตามลักษณะของครอบครัวไทยในอดีตทั้งสิ้น ยกเว้นบทบาทในการช่วยสามีหารายได้เลี้ยงครอบครัว ซึ่งเป็นความปรารถนาประการหนึ่งของสามีภรรยาที่พบจากงานวิจัยซึ่งคือความเป็นจริงในสังคม แต่ในภาพยนตร์นั้น พบเป็นจำนวนน้อยที่แม่หรือภรรยาต้องมีบทบาทดังกล่าวนี้ด้วย นอกจากนี้การมีบทบาทในการหาเลี้ยงครอบครัวของภรรยาถูกสร้างให้มีขึ้นในเงื่อนไขที่แตกต่างกัน ซึ่งความเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์และแสดงรายละเอียดในประเด็นคำถามต่อไป

บทบาทของลูกหลานที่แสดงต่อผู้ปกครองเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ภาพยนตร์สร้างขึ้นเพื่อบอกว่าลูกหลานที่ดีจะต้องมีบทบาทอย่างไร จากตารางแสดงบทบาทปรากฏว่า บทบาทที่แสดงให้เห็นถึงผลร้ายนั้นล้วนเกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่ไม่เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ปกครองหรือผู้อาวุโสตามลักษณะของครอบครัวไทยในอดีตทั้งสิ้น และถ้าเทียบกับความต้องการของพ่อแม่จากงานวิจัยในความเป็นจริงก็แสดงว่าภาพยนตร์ได้สร้างภาพ เพื่อสนับสนุนให้ลูกหลานมีบทบาทไปในแนวเดียวกับความต้องการของพ่อแม่ คือ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ แม้ว่า

จะต้องตกอยู่ในสภาพที่ไม่เป็นอิสระ และเป็นทุกข์ก็ตาม เพราะในที่สุดแล้วภาพยนตร์ก็จะสร้างให้ลูกหลานที่เชื่อฟังญาติผู้ใหญ่ อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ได้พบกับความสุขสมหวัง หรือมิฉะนั้นก็สร้างสถานการณ์เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าความคิด คำพูดและคำแนะนำของผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ในทางกลับกันก็เพื่อที่จะบอกกับผู้ชมอีกว่าญาติผู้ใหญ่ยังคงเป็นบุคคลที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อครอบครัวซึ่งลูกหลานต้องให้ความเคารพนับถือ ตามลักษณะความสัมพันธ์ของครอบครัวไทยในอดีต

การสร้างความเป็นจริงดังกล่าวนั้นไม่ว่าจะเป็นบทบาทของพ่อ หรือสามี แม่หรือภรรยา และลูกหลานก็ยังคงถูกเลือกสรรให้สมาชิกครอบครัวได้แสดงบทบาทตามลักษณะครอบครัวในอดีต แม้ส่วนใหญ่จะตรงกับความต้องการหรือความคาดหวังของสมาชิกในครอบครัวเองก็ตาม แต่ทั้งนี้ในความเป็นจริงของสังคมปัจจุบันสภาพครอบครัวไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นครอบครัวสมัยใหม่มากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงนี้มีปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ไทยบ้างหรือไม่อย่างไร เป็นประเด็นคำถามในข้อต่อไปนี้

- เมื่อปรากฏว่ามีสภาพครอบครัวในภาพยนตร์ไทยเปลี่ยนแปลงไป (จากลักษณะของครอบครัวไทยอดีต) ภาพยนตร์แสดงถึงปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลง สภาพชีวิตครอบครัวเปลี่ยนไปอย่างไร และผลจากการเปลี่ยนแปลงมีลักษณะอย่างไร

ลักษณะครอบครัวไทยในอดีตนั้นมีรูปแบบของครอบครัวขยายที่มีพ่อหรือสามีเป็นผู้นำในการทำงานหาเลี้ยงครอบครัว มีแม่หรือภรรยาเป็นผู้เลี้ยงดูลูก และทำงานบ้าน มีญาติผู้ใหญ่คอยให้คำแนะนำตักเตือนสมาชิกครอบครัว มีญาติพี่น้องที่ไปมาหาสู่ ให้ความช่วยเหลือกันตลอดเวลา และมีลูกหลานที่ต้องให้ความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่

สามีภรรยาในครอบครัวดั้งเดิมนั้น นอกจากจะถูกกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน เช่นนั้นแล้ว สิทธิและอำนาจที่เกิดขึ้นจากบทบาทดังกล่าว ก็มีความแตกต่างกันคือ พ่อหรือสามีผู้หาเลี้ยงครอบครัวจะได้รับสิทธิในการเป็นผู้นำ ที่มีอำนาจเหนือภรรยาและลูก ส่วนแม่หรือภรรยาผู้เป็นแม่บ้านจะอยู่ในฐานะของผู้ตาม ซึ่งมีสิทธิและอำนาจต่ำกว่าพ่อหรือสามี ดังคำเปรียบเปรยที่มีมาแต่โบราณว่า “สามีคือช้างเท้าหน้า ภรรยาคือช้างเท้าหลัง”

ส่วนลักษณะสำคัญของครอบครัวสมัยใหม่ ตามผลการวิจัยซึ่งแสดงถึงแนวโน้มและความคาดหวังปรากฏว่าครอบครัวไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ความสำคัญของบทบาทระหว่างสามีภรรยาคือการแบ่งเบาภาระในครอบครัว ช่วยกันอบรมเลี้ยงดูลูก ต้องการให้ฝ่ายหญิงและฝ่ายชายมีบทบาทเท่าเทียมกัน ไม่เอาเปรียบกัน เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

พบว่าต้องการแยกอยู่กันตามลำพัง ต้องการความเป็นอิสระส่วนตัว ต้องการอยู่นอกอิทธิพลของพ่อแม่และญาติพี่น้อง ในเรื่องความคาดหวังที่จะให้บุตรมาดูแลในวัยชราพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้หวังให้บุตรมาดูแลในวัยชรา ในเรื่องการปฏิบัติตนต่อบุตร เมื่อบุตรสมรสแล้วนั้น ผลการศึกษาปรากฏว่าส่วนใหญ่มีความคิดว่าเมื่อบุตรสมรสแล้วหากประสบปัญหาจะให้การช่วยเหลือเป็นครั้งคราว บุตรควรแก้ไขปัญหาคบครัวตัวเอง (โสภา ซปีลมันน์ และคณะ, 2534 : ค- ง)

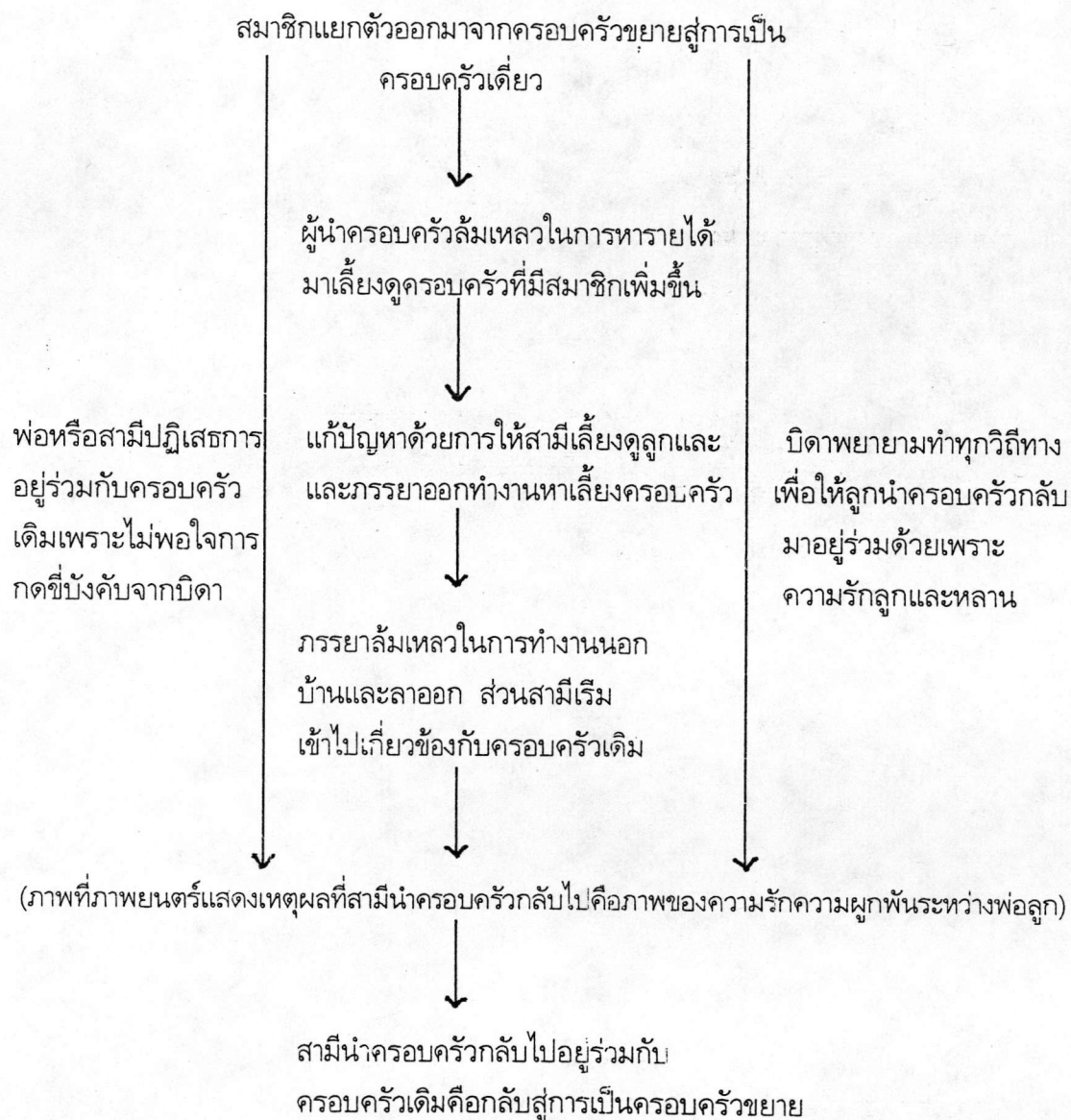
การพิจารณาว่าภาพยนตร์นำเสนอ สภาพครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไรนั้น จะพิจารณาว่าเปลี่ยนแปลงไปจากลักษณะของครอบครัวในอดีตดังที่อธิบายไว้คร่าวๆนั้น มาสู่ลักษณะของความเป็นครอบครัวสมัยใหม่หรือไม่อย่างไร

จากการศึกษาสภาพครอบครัวไทย ในภาพยนตร์ไทยที่ยกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนั้นสามารถสรุปเป็นภาพของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งปัจจัยหรือสาเหตุ และผลจากการเปลี่ยนแปลงตามการนำเสนอของภาพยนตร์ ในลักษณะดังต่อไปนี้

1. ภาพยนตร์นำเสนอสภาพครอบครัวไทยในอดีตที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นครอบครัวสมัยใหม่พร้อมกับผลเสียที่เกิดขึ้นดังนี้

ความเปลี่ยนแปลง	สาเหตุ	ผลจากการเปลี่ยนแปลง
สมาชิกแยกตัวออกจากครอบครัวขยายเพื่อเป็นครอบครัวเดี่ยว	ไม่ทำตามความต้องการของผู้สูงอายุ (บิดา) ในครอบครัวขยาย	ครอบครัวเดี่ยวไม่มั่นคง เพราะปัญหารายได้ จึงกลับสู่ความเป็นครอบครัวขยาย
-มีค่านิยมความสะดวกสบายเกิดขึ้นในครอบครัว	เครื่องอำนวยความสะดวกมีแพร่หลายมากขึ้นและสมาชิกในครอบครัวต่างต้องการมีความเป็นอยู่ที่ดี	ผู้หาเลี้ยงครอบครัวต้องรับภาระมากขึ้น และการมุ่งแสวงหารายได้มีผลให้สมาชิกขาดความใกล้ชิดกัน

จากการเปลี่ยนแปลงไปสู่ครอบครัวสมัยใหม่พร้อมกับผลเสียที่เกิดขึ้นนี้ แสดงให้เห็นว่าภาพยนตร์ไม่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายไปสู่ครอบครัวเดี่ยวซึ่งเป็นรูปแบบของครอบครัวสมัยใหม่ ในที่สุดภาพยนตร์จึงชักนำให้มีการเปลี่ยนกลับไปสู่การเป็นครอบครัวขยาย ตามลักษณะของครอบครัวไทยในอดีตดังนี้

การสร้างภาพดังกล่าวนี้คือ ความเป็นจริงที่ภาพยนตร์ต้องการบอกกับผู้ชมว่า ครอบครัวเดี่ยวตามรูปแบบของครอบครัวสมัยใหม่นั้น ไม่มีความมั่นคงและอบอุ่นเท่าครอบครัวขยายซึ่งเป็นระบบครอบครัวในอดีตที่เหมาะสมกับสังคมไทย และญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวไทยก็ยังคงเป็นผู้นำสำคัญที่จะนำพาชีวิตครอบครัวให้อยู่รอดอย่างที่ครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวสมัยใหม่ไม่สามารถทำได้

2. ภาพยนตร์นำเสนอสภาพครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงจากครอบครัวไทยในอดีตมาสู่ลักษณะของครอบครัวสมัยใหม่ พร้อมกับผลดีและผลเสียที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพื่อเป็นการแยกแยะ เพื่อให้ผู้รับสารรับรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงนี้หากนำมาใช้ในสถานการณ์ที่เหมาะสมก็จะเกิดผลดีแก่ครอบครัว แต่ในทางตรงกันข้ามความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก็อาจนำผลเสียมาสู่สมาชิกในครอบครัวได้หากใช้ในโอกาสที่ไม่เหมาะสม

ความเปลี่ยนแปลง	สาเหตุ	ผลจากการเปลี่ยนแปลง
-ลูกหลานมีโอกาสโต้แย้งเพื่อแสดงความคิดและความต้องการของตน	ลูกหลานเกิดความขัดแย้งกับผู้ปกครองเพราะถูกจำกัดสิทธิจนไม่สามารถทนได้	1. ผลดีคือลูกหลานได้รับในสิ่งที่ตนต้องการแต่ก็ต้องอยู่ในดุลยพินิจของผู้ปกครอง 2. ผลเสียคือถูกผู้ปกครองตำหนิและไม่ได้รับความเอ็นดูจากผู้ใหญ่
-การให้ความสนใจงานสังคมนอกบ้านและการพึ่งสถานเริงรมย์	สมาชิกครอบครัวต้องการพักผ่อนในบรรยากาศที่แตกต่างไป หรือต้องการผ่อนคลายความตึงเครียดจากสภาพปัญหาภายในครอบครัว	1. ผลดีคือภาพยนตร์แสดงให้เห็นว่าสมาชิกในครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกันทำให้มีโอกาสได้ใกล้ชิดกัน 2. ผลเสียคือสมาชิกบางคนใช้สถานเริงรมย์ไม่ถูกกาลเทศะทำให้ขาดความใกล้ชิดกับครอบครัว นอกจากนั้นสถานเริงรมย์ก็ยังไม่เหมาะกับสมาชิกบางคนเช่น แม่หรือภรรยา

3. ภาพยนตร์นำเสนอสภาพครอบครัวบางด้าน ที่เปลี่ยนแปลงจากลักษณะของครอบครัวไทยในอดีตมาสู่ความเป็นครอบครัวสมัยใหม่อย่างเด่นชัด โดยแสดงให้เห็นถึงผลดีจากการเปลี่ยนแปลงนั้น แต่เนื่องจากภาพที่ปรากฏมีน้อยมาก จึงกล่าวได้ว่าภาพยนตร์ส่วนใหญ่มิได้สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงนี้เท่าใดนัก

ความเปลี่ยนแปลง	สาเหตุ	ผลจากการเปลี่ยนแปลง
-ทั้งสามีและภรรยาต่างเป็นผู้ออกงานหาเลี้ยงครอบครัว	ทั้งสามีและภรรยาต่างเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและต้องการสร้างผลงานตามความคิดฝันของตน	ทั้งสองต่างประสบความสำเร็จในการทำงานโดยภรรยาได้รับความช่วยเหลือจากสามี และภาพยนตร์ไม่ได้กำหนดให้ภรรยาต้องมีบทบาทในในบ้าน
-การให้ความช่วยเหลือกันในระหว่างเพื่อนร่วมงานมีภาพปรากฏมากกว่าการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้าน	สมาชิกในครอบครัวที่ต้องออกงานนอกบ้าน โดยเฉพาะสามีมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานมากกว่าเพื่อนบ้าน	ภาพยนตร์แสดงผลดีในลักษณะเดียวกับการมีเพื่อนบ้านคือให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำแก่สมาชิกในครอบครัว

4. ภาพยนตร์นำเสนอสภาพครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปจากลักษณะของครอบครัวไทยในอดีต โดยเฉพาะบทบาทระหว่างสามีภรรยา แต่สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดขึ้นจากสภาพปัญหาภายในครอบครัว ซึ่งหลังจากเปลี่ยนไปแล้วก็ได้มีลักษณะของครอบครัวสมัยใหม่ เพราะบทบาทระหว่างสามีภรณาก็ยังคงขาดความสมดุลหรือไม่ทัดเทียมกัน แต่การเปลี่ยนแปลงเพื่อแก้ปัญหาเช่นนี้ ภาพยนตร์ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงบางประการขึ้นสำหรับบทบาทของแม่หรือภรรยา คือ แม่หรือภรรยาที่ต้องรับภาระในการทำงานหาเลี้ยงครอบครัวเป็นหลัก เนื่องจากความไม่รับผิดชอบหรือการละเลยบทบาทของพ่อหรือสามีนั้น แม่หรือภรรยาจะเกิดสิทธิและอำนาจเหนือพ่อหรือสามีขึ้นมา ในกรณีที่แม่หรือภรรยาต้องการปฏิเสธ หรือคัดค้านต่อคำสั่งของพ่อหรือสามีซึ่งเธอเห็นว่าไม่เหมาะสม แม่จะไม่ใช้การเปลี่ยนแปลงไปสู่ลักษณะของครอบครัวสมัยใหม่อย่างสมบูรณ์ แต่ก็เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านสิทธิ อันเกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงบทบาทประการหนึ่งในครอบครัว ตามการนำเสนอของภาพยนตร์

ความเปลี่ยนแปลง	สาเหตุ	ผลจากการเปลี่ยนแปลง
แม่หรือภรรยาทำงานหาเลี้ยงครอบครัวเป็นหลัก	พ่อหรือสามีไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ในการทำงานโดยสุจริตเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว	ภรรยาเมื่อสิทธิได้แย้งหรือขัดคำสั่งที่ไม่เหมาะสมของสามีได้ แม่ในระยะแรกจะเป็นฝ่ายยอมตาม
แม่หรือภรรยาทำงานหารายได้เลี้ยงครอบครัวเป็นหลัก	พ่อหรือสามีละทิ้งครอบครัวด้วยการไปมีครอบครัวใหม่	ภรรยาและลูกสามารถปฏิเสธความต้องการของพ่อได้และภรรยาสามารถอ้างความไม่รับผิดชอบของสามีเพื่อยุติความสัมพันธ์ได้

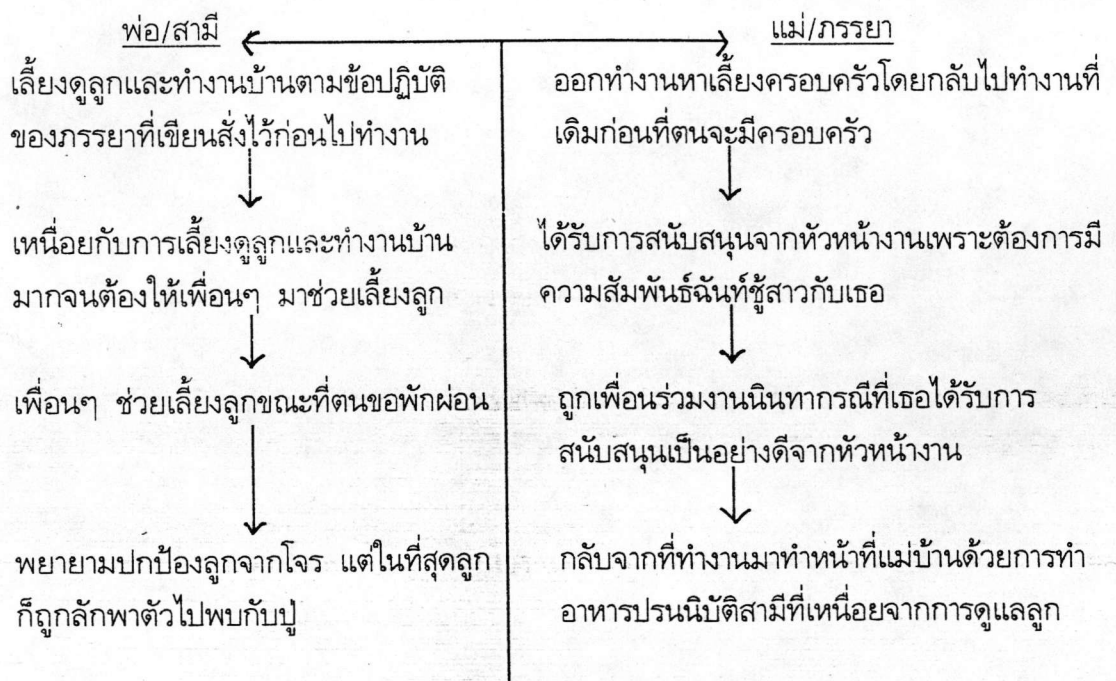
5. ภาพยนตร์นำเสนอสภาพครอบครัวในด้านบทบาทระหว่างพ่อหรือสามี กับแม่หรือภรรยาที่เปลี่ยนแปลงไปจากครอบครัวไทยในอดีต เพื่อการแก้ปัญหาภายในครอบครัว โดยการเปลี่ยนแปลงนั้นก็ได้มีลักษณะของความเป็นครอบครัวสมัยใหม่ แต่ในทางตรงกันข้าม การเปลี่ยนแปลงนี้คือการสร้างความเป็นจริง เพื่อสนับสนุนรูปแบบของครอบครัวไทยในอดีตดังนี้

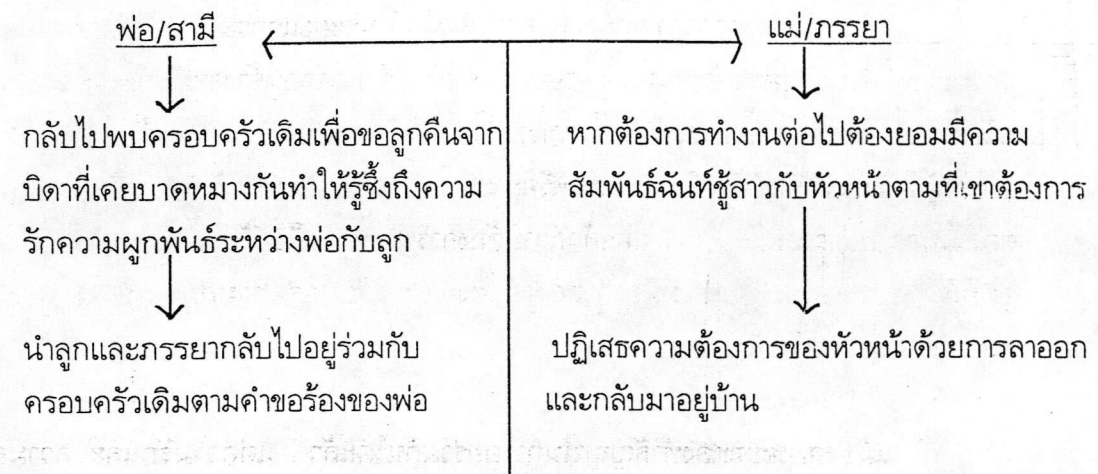
ความเปลี่ยนแปลง	สาเหตุ	ผลจากการเปลี่ยนแปลง
-แม่หรือภรรยาออกทำงานหาเลี้ยงครอบครัวและพ่อหรือสามีเลี้ยงดูลูกและทำงานบ้าน	สามีไม่สามารถทำงานเพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัวที่มีสมาชิกเพิ่มเข้ามาได้อย่างเพียงพอ	สามีต้องร่นว่ขายกับการเลี้ยงดูลูกและทำงานบ้านภรรยาต้องกลับมาทำอาหารให้สามีหลังเลิกงานและในที่สุดก็ต้องลาออก

การเปลี่ยนแปลงหรือปรับเปลี่ยนบทบาทระหว่างสามีภรรยา这不仅จากการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ครอบครัวดำรงอยู่ต่อไปได้แล้ว ก็ยังมีลักษณะของการปรับเปลี่ยนบทบาทแบบไม่ทั้งหมด และไม่ถาวรคือ

- แม้ว่าแม่หรือภรรยาจะถูกภาพยนตร์กำหนดให้ออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวเป็นหลักแล้ว แม่หรือภร่ายาก็ยังต้องกลับมาทำหน้าที่แม่บ้าน คือทำอาหารให้สามีซึ่งก็คือบทบาทดั้งเดิม หรือบทบาทตามรูปแบบของครอบครัวในอดีต ด้วยลักษณะเช่นนี้จึงเป็นการเพิ่มภาระให้กับแม่หรือภร่ายามากกว่าเป็นการปรับเปลี่ยนกันอย่างสมดุลงคือ สิ่งที่ภร่ายเคยทำก็ยังคงทำต่อไปขณะที่ต้องทำงานนอกบ้านเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวด้วย ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนบทบาทในลักษณะที่ไม่สมดุลงและไม่ทั้งหมด

- ส่วนการปรับเปลี่ยนบทบาทแบบไม่ถาวรก็คือ ภาพยนตร์ได้ดีแผ่หรือได้สร้างให้เห็นว่าในระหว่างการดำเนินบทบาทที่เปลี่ยนไปแล้วนั้น แต่ละฝ่ายต้องพบกับอะไรบ้างดังนี้

ในระหว่างที่บทบาทของสามีภรรยาเปลี่ยนไป กระทั่งถึงจุดสิ้นสุดของแต่ละคนนั้น ภาพที่ปรากฏดังกล่าวคือสิ่งที่ภาพยนตร์กำลังบอกไว้ในสังคมจริงๆ เป็นและควรจะเป็นดังนี้

- บทบาทในการเลี้ยงดูลูกและทำงานบ้านไม่ใช่บทบาทตามปกติของพ่อหรือสามี (เพราะพ่อหรือสามีไม่มีความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกเลย พ่อต้องเหนื่อย วนวาย และถ้าเลือกได้พ่อก็ไม่อยากจะทำหน้าที่นี้ เพราะพ่อปล่อยให้เพื่อน ๆ เลี้ยงลูกโดยตนเองเป็นฝ่ายพักผ่อนนอนหลับ) บทบาทตามปกติของพ่อหรือสามีคือการทำงานหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัวเป็นหลัก แต่ถ้าพ่อหรือสามีต้องมีบทบาทที่เปลี่ยนไปเช่นนี้ก็แสดงว่า สถานการณ์ในครอบครัวกำลังเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดีหรือไม่เหมาะสม

- บทบาทในการออกทำงานหาเลี้ยงครอบครัวไม่ใช่บทบาทที่เหมาะสมกับแม่หรือภรรยาแม้ว่า แม่หรือภรรยาจะเป็นผู้มีสติปัญญาและความสามารถในการทำงาน หรือการทำงานนั้นจะส่งผลดีคือทำให้ครอบครัวดำรงอยู่ต่อไปได้ก็ตาม เพราะในที่สุดแล้วแม่หรือภร่ายาก็ต้องล้มเหลวเพราะการเป็นเพศหญิง ที่ถูกสร้างให้เป็นเงื่อนไขที่ทำให้แม่หรือภรรยาต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องเลือกว่าบทบาทใดจึงจะเหมาะสมกับตัวเธอ และในที่สุดภาพยนตร์ก็หาทางออกให้กับแม่หรือภรรยาด้วยการให้เธอลาออกและกลับมาอยู่บ้าน ภาพยนตร์บอกว่าไม่มีสถานที่ใดที่เหมาะสมกับแม่หรือภรรยาเท่ากับการเป็นแม่อยู่ที่บ้าน (แม่บ้าน) เพื่อดูแลลูกและสามี

จาก 2 ประเด็นของการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น ไม่ว่าจะ เป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมกับสมาชิกในครอบครัวไทยตามมาตรฐานของสังคมไทย และสภาพครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปในภาพยนตร์ไทย เห็นได้ว่า ภาพยนตร์มักจะเสนอลักษณะของชีวิตครอบครัวตามรูปแบบครอบครัวในอดีตมากกว่าลักษณะหรือแนวโน้มของครอบครัวสมัยใหม่ คือถึงแม้ภาพยนตร์จะนำลักษณะบางประการของครอบครัวสมัยใหม่แทรกเข้ามาบ้าง แต่ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการเปรียบเทียบผล

ตีผลเสีย เพื่อให้ลักษณะของความเป็นครอบครัวในอดีตดูมีคุณค่า และเหมาะสมมากขึ้นในสังคมไทย ดังนั้นหากจะพิจารณาว่า ภาพยนตร์สร้างภาพสอดคล้องกับแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นกับลักษณะของครอบครัวไทยในปัจจุบันนี้หรือไม่ ก็สามารถตอบได้ว่า มีบางส่วนเท่านั้นที่ปรากฏภาพว่าครอบครัวไทยในปัจจุบันมีลักษณะบางประการที่เปลี่ยนไปแล้ว ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ ลักษณะของครอบครัวเดี่ยวที่มีปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ทุกเรื่อง แต่ในขณะที่เดียวกันภาพยนตร์ก็สร้างให้เห็นคุณประโยชน์ของครอบครัวขยายหรือครอบครัวไทยในอดีต ซึ่งหมายความว่าแม้รูปแบบภายนอกของครอบครัวไทยจะเปลี่ยนไปแต่ภาพยนตร์ยังคงสนับสนุนให้ครอบครัวในสังคมไทยมีลักษณะความสัมพันธ์ตามแบบของครอบครัวขยาย หรือครอบครัวไทยในอดีต

ดังนั้นหากจะย้อนกลับไปสู่ประเด็นการวิเคราะห์ในเบื้องต้นที่ว่า อะไรคือสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตครอบครัว ที่จะทำให้ครอบครัวไม่แตกสลาย แต่สามารถดำเนินต่อไปได้ ภาพยนตร์ก็ได้ให้คำตอบไว้แล้วด้วยภาพที่ปรากฏเด่นชัด คือ ภาพของความรัก ความผูกพัน ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความรักด้วยการบอกล่าวกัน การสวมกอดกัน ระหว่างแม่กับลูก หรือระหว่างสมาชิกอื่นๆ แต่ทั้งนี้ภาพยนตร์ได้สร้างให้เห็นแล้วว่าการแสดงความรักในลักษณะดังกล่าว นั้น มิได้หมายความว่าจะทำให้ครอบครัวมั่นคงอยู่ได้เสมอไป การเป็นครอบครัวขยายตามรูปแบบของครอบครัวไทยในอดีตและการเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีลักษณะพิเศษ คือมีการปฏิสัมพันธ์และให้ความช่วยเหลือกันในระหว่างญาติ รวมไปถึงบทบาทที่เหมาะสมของสมาชิกแต่ละคนที่จะก่อให้เกิดผลดีแก่ตนเองและสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ผ่านมานั้นก็พบว่าบทบาทที่เหมาะสมส่วนใหญ่ของสมาชิกในครอบครัวคือบทบาทตามลักษณะของครอบครัวในอดีต ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า องค์ประกอบของครอบครัวไทยในอดีตตามที่ปรากฏส่วนมากในภาพยนตร์และตามที่ภาพยนตร์สร้างภาพสนับสนุนให้มีผลดีนั้น เป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตครอบครัวไทยซึ่งจะทำให้ครอบครัวมั่นคงและอยู่รอดได้ เพราะฉะนั้น สิ่งที่สำคัญเมื่อนำเสนอภาพของชีวิตครอบครัวไทยก็คือ ภาพของความรัก ความผูกพันในรูปแบบที่ถูกแสดงออกตามลักษณะของครอบครัวไทยในอดีตนั่นเอง